

Prezident İlham ƏLİYEV:

“Biz Azərbaycanı yeni yanaşma və islahatlarla xarici şirkətlər üçün çox cəlbedici edəcəyik”

Xəbər verildiyi kimi, Prezident İlham Əliyev aprelin 12-də Azərbaycandakı Amerika Ticarət Palatasının nümayəndə heyətini qəbul etmişdir. Dövlət başçısının 20 il öncə təsis olunmuş bu qurumun üzvləri ilə görüşü, görüşdə qaldırılan məsələlər, söylənilən arzu və təkliflər bir neçə səbəbə görə mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Tərəddüd etmədən protokol qaydasına görə qəbul adlanan, əslində isə qarşılıqlı səmimiyyət və inam şəraitində keçən bu işgüzar tədbiri Heydər Əliyevin 2002-ci ilin mayında Azərbaycanda fəaliyyət göstərən xarici iş adamları ilə görüşünə bənzətmək olar. Həmin görüşdə ulu öndərin məqsədi Azərbaycanda iş qurmuş, müxtəlif sahələrə sərmayə qoymuş əcnəbi sahibkarları rahatsız edən problemləri öyrənmək və onların aradan qaldırılması üçün təklifləri eşitmək idi. Prezident İlham Əliyevin də qeyd etdiyimiz qəbulu məhz bu məqsədi daşıyırdı. Bunun üçün Azərbaycandakı Amerika Ticarət Palatası nümayəndələrinin də seçilməsi təsadüfi deyildi. Prezident bilmək və eşitmək istədiyi təklifləri, xarici iş adamlarının ölkəmizdə qanə etməyən halları yalnız ABŞ kimi qüdrətli dövləti təmsil edən iş adamlarından öyrənməyə bilərdi. Bu, Azərbaycanın yeni və radikal iqtisadi islahatlara başladığı indiki dövrdə çox zəruri və mühüm məqamdır.

Bu baxımdan, sözügedən qəbul görüşün siyasi əhəmiyyətini, qısa desək, Azərbaycanın Qərblə, o cümlədən ABŞ-la münasibətlərinin gərginləşməsinə arzu edənlərə tutarlı mesaj olduğunu bir kənara qoyaraq, iqtisadi məziyyətlərinə nəzər salmaq istərdik.

Əvvəla onu qeyd etmək ki, Palatanın qəbulda iştirak etmiş nümayəndələri gözlənilmədiyi kimi, Azərbaycan Prezidenti ilə söhbətlərində səmimi və obyektiv olmuşlar. Bu mühiti isə onlar üçün elə cənab İlham Əliyevin özü yaratmışdır. Daha doğrusu, dövlət başçısı giriş nitqində beynəlxalq aləmdə beş verən hadisələr, bu yaxınlarda ABŞ-a etdiyi səfərin nəticələri, xüsusən də post-neft dövründə Azərbaycanda həyata keçirilməsində başlanmış iqtisadi və struktur islahatları, həmin islahatların əhatə etdiyi və edəcəyi sahələr, nəzərdə tutulan gələcək inkişaf perspektivləri barədə qısa məlumat verdikdən sonra Palata üzvlərinə müraciət edərək onları açıq söhbətə dəvət etmişdir: “...Sizə planlaşdırdığımız işlər barədə məlumat vermək istədim və nəyin edilməsi ilə əlaqədar fikir söyləyə bilərsiniz. Daha fəal sərmayələr, yerli və xarici şirkətlərin fəaliyyəti üçün maneələr nədən ibarətdir? Fikrinizcə, hökumət çalışdığımız vəziyyəti yaratmaq üçün hansı işləri görməlidir? Bunları nəzərə alaraq sizi çıxış etməyə dəvət edirik”.

Sözsüz ki, qəbulun Prezident tərəfindən bu cür səmimi və işgüzar məcraya yönəldilməsi cavabsız qala bilməzdi. Əslində, qeyd etdiyimiz kimi, dövlət başçısının istədiyi də bu idi. Prezident birbaşa xarici iş adamlarının özlərindən öyrənmək istəyirdi ki, başlanan islahatlar harada ləngiyə bilər, həmin ləngimələrə səbəb olan problemlər nədir və onları necə aradan qaldırmaq mümkündür, məqbul beynəlxalq təcrübənin tətbiqi Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafına nə verə bilər və s.

Bəri başdan deyək ki, Prezident İlham Əliyev istədiyinə nail oldu. Palatanın görüşdə çıxış edən üzvləri Azərbaycan iqtisadiyyatının son illər

Təkliflər əməli və konstruktiv olanda

sürətli inkişafını etiraf etməklə bərabər, həmin inkişafın yeni şəraitdə davamı üçün konstruktiv təkliflər verdilər və nəyi necə görmək istədiklərini bildirdilər. Məsələn, ilk çıxış edən ABŞ-ın Azərbaycandakı səfiri Robert Sekuta söylədi ki, onun təmsil etdiyi dövlətin ölkəmizdən gözləntisi sahibkarlığın və kənd təsərrüfatının inkişafının davam etdirilməsidir. “Ernst and Young” şirkətinin nümayəndəsi İlqar Vəliyev isə Amerika Ticarət Palatasının hazırladığı və bunun üçün geniş auditoriya və ekspertlər qrupu cəlb etdiyi “Ağ kitab”da Azərbaycanda biznes mühitinin yaxşılaşdırılması üzrə biznes icmasının tövsiyələrinin cəmlənəcəyini bildirdi.

Azərbaycanda son vaxtlar aparılan islahatlara, xüsusən mövcud biznes mühitinin dəyişdirilməsi istiqamətində atılan ciddi addımlara, o cümlədən apelyasiya şuralarının yaradılması, gömrük sisteminin liberallaşdırılması, lisenziyalaşdırılan fəaliyyət növlərinin azaldılması, “ASAN xidmət” mərkəzlərinin genişləndirilməsi və Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının fəaliyyətə başlamasına yüksək qiymət verən Palatanın birinci vitse-prezidenti, “Societe Generale” şirkətinin ölkəmizdəki nümayəndəsi Teybə Quliyeva bildirdi ki, indiki zamanda xarici sərmayələrin cəlb edilməsi üçün iş icazə rejimi daha da yaxşılaşdırılmalıdır. Belə halda daha çox xarici sənaye mütəxəssisləri Azərbaycana gələr ki, bu da onların öz biliklərini yerli şirkətlərlə paylaşması baxımından çox əhəmiyyətlidir. O, çıxışında daha bir vacib məsələyə toxundu: “...xarici investorlar islahatlar barədə daha çox məlumat almalıdırlar. Bunun üçün də rabitə kanalları daim açıq olmalı, ölkədə baş verənlər barədə maliyyə və qeyri-maliyyə bazarlarına, geniş ictimaiyyətə məlumat ötürülməlidir”. Atılan bütün addımların işıqlandırılmasının həm daxili iqtisadiyyat, həm də investorların maraqları baxımından çox müsbət nəticələr verəcəyini deyən Palatanın birinci vitse-prezidenti buna nail olmaq üçün əsas alətlərin “Doing Business” və “Dünya rəqabətliyi hesabı” olduğunu qeyd etdi. Çünki “...əsas məqsəd ölkənin kredit reytingini artırmaqdır və... bu, hər bir investorun təhlilində əsas yer tutur”.

Görüşdə haqqında söhbət gedən vacib məsələlərdən biri də Azərbaycan məhsullarının ixracı, başqa sözlə desək, ölkədə rəqabətə davamlı malların istehsalı ilə bağlı oldu. Bu bəre

də danışın Palatanın üzvü, “Holcim” şirkətinin icraçı direktoru Rosen Papazov dedi ki, Azərbaycanın coğrafi mövqeyi, ölkədə enerji və insan resurslarının, eləcə də məhsulların istehsal xərclərinin aşağı olması yerli istehsalı təşviq etməklə idxal əvəzləməyə imkan verir. Lakin R.Papazovun fikrincə, bunun üçün ilk növbədə infrastruktur daha da inkişaf etdirilməli, limanın tikintisi tamamlanmalı, həmçinin ixracı yüngülləşdirmək üçün logistik xərclər optimallaşdırılmalı, onun maliyyələşdirilməsi və sığortalanması kimi alətlər təqdim edilməlidir. Palata üzvünün başqa bir təklifi isə idxalçılar qarşısında yerli istehsalçıların ziyan düşməsinə aiddir. O, təklif etdi ki, keyfiyyət standartları ilə uyğunluq nəzərə alınaraq ölkəyə idxal nəzərdə saxlanılmalıdır. Ziyarlardan danışıq bəzi hallarda xarici ölkələrdən ixracatçıların müxtəlif ixrac subsidiyalarından yararlanıqlarını deyən Palata rəsmisi yerli istehsalı qorumaq üçün belə halların qarşısının alınmasının vacibliyini vurğuladı.

İdxal-ixrac əməliyyatlarında mövcud vəziyyətdən danışın “Deloitte and Touche” MMC Azərbaycan ofisinin nümayəndəsi Nurlan Kərimov həmkarının fikrini davam etdirərək bildirdi ki, Amerika Ticarət Palatası həyata keçirilmiş islahatlardan sonra bu sahədəki müsbət dəyişikliklərdən, xüsusən gömrük sisteminəki şəffaflıqdan məmnundur: “Biz biznes ictimaiyyəti olaraq şəffaflıq sahəsindəki islahatları alqışlayırıq. Nə qədər çox şəffaflıq olarsa, dövlət büdcəsinə bir o qədər çox vergi daxil olar”. N.Kərimovun fikrincə, Azərbaycanın vergi sisteminin də təkmilləşdirilməsi davam etməlidir ki, ölkəyə daha çox investor, yəni, vergi ödəyicisi meyil göstərsin. Verginin ölkənin rəqabətqabiliyyətinin artırılmasında və investorların cəlb edilməsində güclü alət olduğunu deyən ofis nümayəndəsi gələcəkdə vergi və sosial müdafiə ilə bağlı aparılan yoxlamaların birləşdirilməsini təklif etdi. Onun başqa mühüm bir təklifi isə vergidən yayınmaya görə cinayət işinin açılmasına səbəb olan məbləğlə əlaqədar idi. Hazırda bu məbləğ 2 min manatdır. Biznes nümayəndəsinə görə, bu məbləği artırmaq lazımdır: “Çünki bir çox hallarda vergidən yayınma niyyəti olmasa da, şəxsi mülahizəyə görə bu məbləği aşan sahibkar vergidən yayınan kimi məsuliyyətə cəlb oluna bilər”.

“Price Waterhouse Coopers” şirkətinin nümayəndəsi Mövlən Paşa-

vey də çıxışında vacib məsələyə - idarəetməyə toxundu. Bildirdi ki, Azərbaycan çox fəal surətdə dünya bazarına çıxmağa cəhd etdiyi üçün ölkədə aydın və anlayışlı maliyyə hesabatlılığı ilə səmərəli və şəffaf korporativ idarəetmə mexanizmi yaradılmalıdır. Bu, iqtisadiyyatda dayanıqlı artımı təmin edən əsas amillərdən biridir. Fikrini davam etdirən xarici şirkət nümayəndəsinin fikrincə, dövlət mülkiyyətində olan müəssisələr və kommersiya təşkilatları arasında yalnız idarəetmə və kommersiyalaşdırma baxımından azacıq fərqlər olmalıdır: “Bu isə o deməkdir ki, səmərəli və şəffaf dövlət sektoru şirkətlərinin yaradılması xarici birgə müəssisələr, şirkətlərin alışı və özəlləşdirmə formasında xarici maliyyələşmə üçün imkan yaradacaq”.

Azərbaycanda fəaliyyət göstərən ən “qocaman” xarici şirkətlərdən olan BP-nin Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə üzrə prezidenti Qordon Birrell isə çıxışında tamam fərqli mövzulardan danışdı. Bildirdi ki, iqtisadi inkişaf, eləcə də investorlar üçün uzunmüddətli sabitlik vacibdir. Neft və qazın qiymətlərinə nəzarət etmək imkanına malik olmadıqlarını deyən BP nümayəndəsinin fikrinə görə, davamlılıq və proqnozlaşdırmaq onlar üçün əsas şərtidir. Başqa bir şərt - hökumətdəki mədəniyyətdən danışın Q.Birrell vurğuladı ki, onun və həmkarlarının Azərbaycan nazirliklərində keçirdikləri görüşlər və bu zaman qarşılaşdıqları münasibət ölkəmizin hökumətinə etimadlarını artırır. Hazırda şirkətdə işləyənlərin 87 faizinin Azərbaycanlı olduğunu nəzərə çatdırın BP rəsmisi bununla bağlı qeyd etdi ki, həmin işçilər arasında xaricdə təhsil alanlar da var: “Biz onları geri gətirib yüksək vəzifələrə yerləşdirməyə nail olmuşuq. Məncə, hökumət də bunu etməlidir. Londona, Hyüstona getdikdə onların çoxunu görürəm. Onlar dünya səviyyəli təhsil ocaqlarında oxumuş beynəlxalq səviyyəli mütəxəssislərdir və bu ölkənin çağırışlarının öhdəsindən gələ bilərlər”.

Sonda dövlət başçısı bildirdi ki, burada söylənilən arzu və təkliflərin heç biri nəzərdən qaçmayacaq və məqbullarından yeni iqtisadi islahatların növbəti mərhələlərində istifadə olunacaq. Çünki əsas məqsəd Azərbaycanı yeni yanaşma və islahatlarla xarici şirkətlər üçün cəlbedici ölkəyə çevirməkdir.

Rafig MƏMMƏDOV,
“Azərbaycan”